

Kiss Katalin

**Stílustervek bemutatása
szabadkézi rajzi technikákkal,
módszerekkel**

 NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Divat- és stílustervezés

A követelménymodul száma: 0991-06 A tartomelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-043-50

A STÍLUSOK ÉS A STÍLUSTERVEK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Megbízást kap egy kivitelező cégtől öltözékkollekció tervezésére meghatározott korosztály számára, a cég meglévő kínálatának megújítására. A megrendelő külföldön és egy hazai, rangos, tavaszi–nyári divatbemutatón is szeretne megjelenni új termékeivel. A megbízás nagyon csábító, szakmai szempontból is nagy kiugrási lehetőséget lát benne.

Mit kell tennünk egy ilyen és ehhez hasonló feladat magas színvonalú megoldásához?

Az alábbiakban leírt szövegek és képillusztrációk ehhez nyújtanak segítséget.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

MIT NEVEZÜNK DIVATNAK?

Tágabb értelemben:

A divat a kultúra külső megnyilvánulási formáinak, mint az életstílus, a szokások, a minket körülvevő tárgyak, a külalak, az öltözködés, egy időszakra érvényes, általánosan elfogadott szemlélete. Jelen van életünk legfontosabb területein, a kultúrán kívül a gazdaságban és a társadalomban is.

Szűkebb értelemben:

A divat az öltözködési szokásokat, és annak állandó változásait jelenti.

*„Minden generáció nevet a régi divatokon, de megszállottan követi az újat.”
(Henry David Thoreau)*

„Széles néprétegek törekvése – az élet és fogyasztói szokásokban okozott változások segítségével – kiemelkedni, illetve beilleszkedni, majd bizonyos idő eltelte után bekövetkező újabb változásokat elfogadni, átvenni.” (Georg Simmel)

A STÍLUS:

A stílus görög eredetű szó, amely a latin nyelven keresztül terjedt el világszerte. Manapság mindennemű közlemény kifejezőmódját értjük rajta.¹

STÍLUSOK A VIZUÁLIS MŰVÉSZETEKBEN:

1. Korstílus, művészettörténeti stílus
2. A művész egyéni stílusa, egyéni kifejezőmódja és művészi formanyelve, "stílusjegye"

STÍLUSOK AZ ÖLTÖZKÖDÉSBEN:

- Öltözködéstörténeti korok stílusai pl. reneszánsz, rokokó, op-art stb.
- Földrajzi helyek, népcsoportok szerinti stílusok pl. népviseletek, afrikai-, indián stílusok stb.
- A divat által meghatározott stílusok pl. "New look", úr-stílus, camuflage stb.
- Neves divattervezők, divatházak stílusai pl., Chanel, Dior, Yves Saint Laurent, Giorgio Armani, Versace, Karl Lagerfeld, Pierre Cardin, Nina Ricci, Ungaro, Valentino, Givenchy, Gucci, Issey Miyake, Yohji Yamamoto, Balenciaga, John Galiano, Jean-Paul Gautier, Christian Lacroix, Vivienne Westwood, Dolce & Gabbana stb.
- Az öltözékek és kiegészítők alkalmakhoz, évszakokhoz igazodó stílusai pl. estélyi, délutáni, cocktail, esküvői, alkalmi, tavaszi-nyári, őszi-téli stílus stb.
- Az aktuális divattrenddel látszólag szembe forduló stílusok, az "anti-divat" pl. hippí-stílus, punk-stílus, öko-stílus stb.
- Hírességek, "ikonok" öltözködési szokásairól elnevezett stílusok, pl. Greta Garbo, Marlene Dietrich, Jacqueline Kennedy, Audrey Hepburn, Marilyn Monroe, Madonna, stb.
- Életkor, nem által meghatározott stílusok pl. csecsemő, bakfis, férfi-női stb.
- Egyéni, a személy habitusának, életmódjának, testalkatának, adottságainak (hajsza, bőrszín stb.) megfelelő öltözködési stílus (amit általában a divat is befolyásol), pl. extravagáns stílus, sportos stílus stb.

Öltözék- és divatstílus-tervezés során inspirációforrásként választhatjuk a felsorolt stílusok bármelyikét, akár többet is egyszerre, vagy kereshetünk új, eddig még nem ismert forrásanyagot is – a cél a saját, egyéni, tervezői forma- és színvilág, a saját művészi stílusunk kialakítása legyen!

"A stílus fontosabb, mint a divat" (Giorgio Armani)

¹ Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/St%C3%ADlus> (2010-07-24)

PÉLDÁK AZ ÖLTÖZKÖDÉSI STÍLUSOKRA:

1. Az öltözködéstörténet korszakai:

Az emberiség már az ősidőktől kezdve védte, díszítette testét különböző leplekkel, bőrökkel, szőrmékkel és ruhadarabokkal. A különböző korokat, társadalmakat, társadalmi rétegeket, embercsoportokat mindig jellemezték az öltözködési formák, a divat, és azok változásai. A szépségre, a tökéletesre vágyódás, a szépségideálok állandó változása és ezek kulcsa – az állandóan megújuló divat – az embert, mint fogyasztót, újra és újra rabul ejti. Az öltözködés hivatott arra, hogy testünk bizonyos részeit eltakarja, vagy éppen, hogy felfedje, alakunkat korrigálja, az aktuális ideálhoz alakítsa. Elég, ha a divat szélsőségeire gondolunk, mint például a rokokóban az áhított karcsú derék eléréséhez a rosszullettig behúzott fűzőkre, vagy a hatalmas paróka-kompozíciókra, melyeknek viselése nem lehetett túlzottan kényelmes, a higiénés körülményekről nem is beszélve. Mai szemmel nézve megmosolyogjuk az efféle múltbéli divatelemeket, pedig a jelen formái sem mindig a praktikumról szólnak. Mégis behódolunk az új divatnak, mert szépek, csinosak akarunk lenni, és ezzel akarunk kitűnni a többiek közül, vagy éppen hasonulni akarunk azokkal, akik már korábban az új formák követőivé váltak.

1. ábra. Balra: Ókori egyiptomi férfiviselet: a senti (ágyékkendő) – Jobbra: Nefertari fehér kalasziriszben, melynek áttetsző, pliszírozott és testhez simuló változatát is ismerték.²

² Forrás: Paul Johnson: Az ősi Egyiptom civilizációja – Európa Könyvkiadó, Budapest 2003. (216. és 186. oldal)

A régi időkből az öltözködési szokásokra csak a képzőművészeti ábrázolásokból tudunk következtetni, mivel ezekből a korokból nagyon kevés ilyen jellegű régészeti lelet maradt fenn. Az ókori egyiptomi ábrázolásokon megfigyelhetjük az öltözékeken kívül az ékszereket, a jellegzetes kör alakú vállgallérokat, parókákat és az erős szem- és szemöldökfestést, a szépségápolás fontosságát.

2. ábra. Balra: Hégészó síremléke i.e. 420 körül – Athén, Nemzeti Múzeum – Jobbra: A Niké-templom balusztrádjának részlete i. e. 408-ból – Athén, Akropolisz – Mindkét ábrázoláson gyönyörűen redőzött, szabás nélküli lepelruhák³

Az ókori görög kultúra értékei, az egészséges életmód, a testedzés, a testápolás fontossága, a harmóniára, esztétikumra való törekvések az öltözködésben is megjelentek. Az emberi testet gyakorta megmutató könnyű, egyszerű, alig, vagy egyáltalán nem díszített leplek a természetes szépséget hangsúlyozták. A nők és férfiak, a szabad polgárok viselete alig különbözött egymástól, művészien redőzött ruháikkal nem a gazdagságukat akarták megmutatni. A változatosságot az egyszerű leplek különböző felvétele jelentette.

³ Forrás: E. H. Gombrich: A művészet története – Gondolat Kiadó – Budapest, 1975. (65. és 71. oldal)

3. ábra. Balra: Peithó és Erósz – falfestmény a Casa dell' Amore punitóból – Pompeji i. sz. 25 körül – Az istennőn hosszú stóla, fibulával a vállon összefogva, felette több rétegben kendők (palla), a fülben és a csuklón ékszerek. – Jobbra: Augustus szoborábrázolása tógában i. sz. 10 körül – Róma – A gazdagon redőzött tóga méltóságot sugároz, felöltésének módjait és szabályait iskolában tanították.⁴

A Római Birodalom katonai ereje, erős öntudata és gazdagsága fényűző életvitelében és öltözködésében is megmutatkozott. Látszólag ugyan nagyon hasonlított a görögökéhez, de anyaghasználatában, színezésében és díszítésében a luxus és a pompa felé tolódott. Megjelentek a drága hernyóselymek, a többrétegű öltözetek, a gazdag arany díszítések, szegélyek és rojtok, az előkelők számára a keleti anyagok és a költséges textilszínezékek. A tóga, a szabad férfiak varrás nélküli, gazdagon redőzött díszruhája már egyéni külsőt biztosított viselője számára, mely egyúttal társadalmi rangját, anyagi helyzetét is megmutatta. A keleti hatások és a kereszténység erősödése a római példákra épülő bizánci öltözködést egyre pompásabbá, valamint egyre merevebbé tették. A gyakran drágakövekkel díszített értékes selymekből készült ruhák már teljesen elfedték az alatta lévő testet.

⁴ Forrás: Rudolf Broby-Johansen: Az öltözködés története – Gondolat Kiadó – Budapest, 1969. (81. oldal)
Ludmila Kybalová – Olga Herbenová – Milena Lamarová: Képes divattörténet – Corvina Kiadó 1977. (80. oldal)

4. ábra. Balra: Bizánci díszes szegélyű, mintás selyem öltözékek – Theodora császárné és kísérete – VI. századi bizánci mozaik részlete – Ravenna, San Vitale – Jobbra: Román kori férfiöltözetek: tunika és köpeny fibulával összefogva – a Bayeux-i kárpit részlete 1077.⁵

5. ábra. Balra: Gótikus mély karkivágású, ujjatlan felsőruha – a surcot – felette ünnepi palást két csattal – Hans Memling: Szent Orsolya és társnői (Brugge) – Jobbra: Reneszánsz frizuradivat és ruha – Leonardo da Vinci: Hermelines hölgy (Krakkó) ⁶

⁵ Forrás: Rudolf Broby-Johansen: Az öltözködés története – Gondolat Kiadó – Budapest, 1969. (145. és 169. oldal)

⁶ Forrás: Ludmila Kybalová – Olga Herbenová – Milena Lamarová: Képes divattörténet – Corvina Kiadó 1977. (132. oldal)

Richard Friedenthal: Leonardo – Gondolat Kiadó – Budapest, 1980. (45. oldal)

A román kori divatot a nemzeti sajátosságok beépülése és a szabásvonalak egyszerűsége jellemezte. A kézműipar fejlődésével, a szabócéhek megalakulásával az alapformák finomodtak, a gótikus öltözetek kecsessé, elegánssá és egyúttal költségesebbé váltak. A lovagkor a szokásokat is megváltoztatta, a férfi és a női öltözködés végleg elkülönült, Franciaország pedig átvette Európában a vezető szerepet. A hosszúkás, nyújtott formák nem csak az építészetben, az öltözködésben is jellemzővé váltak. A reneszánsz a divatban is az "újjászületés"-t hozta: felelevenítették az ókori görög és római eszméket, és a humanista ideállal újra az ember került a középpontba. A megerősödő polgárság divatja a jómódot kívánta kifejezni a drága, súlyos brokátokkal, damasztokkal és bársonyokkal, a gazdag díszítésekkel, csipkéekkel, bő, redőzött szabásokkal. A barokk öltözékek fényűzést és eleganciát sugalltak, különösen a férfiak divatja ment át nagy változásokon. Ebben az időszakban láttak napvilágot az első divatújságok is. A rokokó a ruházzkodást a barokk eleganciánál könnyedebbé, légiesebbé, alkalmanként ledérezzé tette.

6. ábra. Balra: XIV. Lajos reprezentatív barokk pompában és korának jellegzetes parókaviselésével – Jobbra: Rokokó dáma – Francois Boucher: Madame de Pompadour (1756.)⁷

⁷Forrás: http://toriblog.blog.hu/2008/06/23/franciak_a_franciak_ellen_iv_a_nantes_i_ediktumtol_a_fontainebleau_i_ediktumig (2010-07-27)

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Boucher_Marquise_de_Pompadour_1756.jpg (2010-07-27)

7. ábra. Az angol női divat a XVIII. század végén – Balra: Sir Joshua Reynolds: Lady Skipwith 1787. – Jobbra: Sir Joshua Reynolds: Elizabeth Lady Taylor⁸

8. ábra. Balra: Gallérformák, ruhakivágások, frizurák és kiegészítők – divatrajzok a "La Mode de Paris"-ból 1839. – Jobbra: A biedermeier kor krinolinos ruhái, buggyos alsó ujjakkal (úgynevezett mamelukujjakkal), és többsoros fodorral egy divatlapból 1855.⁹

⁸ Forrás: <http://www.oceansbridge.com/oil-paintings/product/33777/ladyskipwith1787> (2010-07-25)
http://www.chinafineart.com/oilpainting/image/38199-Elizabeth_Lady_Taylor-Sir_Joshua_Reynolds.html

⁹ Forrás: Ludmila Kybalová – Olga Herbenová – Milena Lamarová: Képes divattörténet – Corvina Kiadó 1977. (269. és 274. oldal)

9. ábra. Balra: A századforduló jellegzetes öltözéke – Henri de Toulouse-Lautrec: A "Divan Japonais" plakátja – színes litográfia 1892–93. – Jobbra: Egy divatújság címlapja 1914-ből¹⁰

10. ábra. Balra: Estélyi ruhák könnyű anyagokból – divatrajz a "Vogue"-ból 1926. – Jobbra: A harmincas évek utcai ruhái rövidülő szoknyahosszal¹¹

¹⁰ Forrás: Matthias Arnold: Henri de Toulouse-Lautrec 1864–1901 – Benedict Taschen 1993. (35. oldal)

The Home Pattern Company 1914 Fashions Catalog – Dover Publications, Inc. New York 1995. (Belső címlap)

¹¹ Forrás: Ludmila Kybalová – Olga Herbenová – Milena Lamarová: Képes divattörténet – Corvina Kiadó 1977. (313. és 306. oldal)

2. Földrajzi helyek, népcsoportok szerinti stílusok:

11. ábra. Balra: Magyar népviselet: férfi hímzett subában – Decs (Tolna megye) – Jobbra: Jemeni lány ősi zsidó szokásnak megfelelő menyasszonyi viseletben¹²

12. ábra. Balra: Mexikói tarahumara indiánok ünnepi öltözékei és díszei – Jobbra: Északi lapp lányok népviselete¹³

¹² Forrás: Hofer Tamás és Fél Edit: Magyar népművészet – Corvina kiadó 1975. (507. kép)

Susan Tyler Hitchcock – John L. Esposito: A vallások földrajza – National Geographic, Washington 2008. (200. oldal)

¹³ Forrás: National Geographic – Magyarország 2009. március (86. oldal)

Niilo Valonen: A finnugor népek népművészete – Otava (Helsinki) és Corvina Kiadó (Budapest) 1978. (185. oldal)

3. A divat által meghatározott új stílusok:

Egy példa: a "New Look":

Már az első kollekció, amit Christian Dior francia divattervező 1947-ben megalkotott, meghódította a közönséget. A stílust Amerikában „New Look” néven ünnepelték, maga Dior „Ligne Corolle”-nak, „pártastílus”-nak nevezte. Sikere abban állt, hogy a tervező ráértett a háborús évek szűkölködése, anyagtakarékossága és a divat férfias, katonás vonalai után a nők igényeire. Megalkotta tehát a korábbiak ellentétét, a nőies nő ruhatárát. Öltözékeivel kihangsúlyozta a karcsú derekat, a melleket és a gömbölyű csípőt, rafinált és finom szabásvonalakkal újra széppé tette a hölgyeket. Nem takarékoskodott sem az anyag minőségével, sem az anyag mennyiségével. Egy "New Look" stílusú derékban húzott szoknya elkészítéséhez például tizenöt méter taft anyagot is felhasználhattak. Ezekhez, az öltözékekhez a nők kiegészítőkként kecses táskákat, kesztyűket, kalapokat és finom körömcipőket viseltek.

Egy év múlva a "New Look" kollekció bemutatása után a párizsi haute couture bemutatók már mind ezt az új stílust követik.

"Az haute couture (francia kifejezés, szó szerinti fordításban: „magas szabászat”, értelem szerint: magas színvonalú, nemes kivitelű ruhakészítés) az exkluzív, egyedi gyártású divatcikkre vonatkozik. Eredetileg az angol Charles Frederick Worth munkáit nevezték így, aki a 19. század közepének Párizsában alkotott. A jelenkori Franciaországban az haute couture védett névnek számít, amit csak bizonyos jól meghatározott követelményeknek megfelelő divatházak használhatnak. Azonban a kifejezést általánosabban is használják mindenféle különleges, egyedi gyártású divatos ruhára, akár Párizsban, akár a divat többi fővárosában (pl. Milánó, Tokió, New York, Róma, London) készültek. Az haute couture-t mindig egy vásárló megrendelésére készítik, és csaknem mindig kiváló minőségű, drága anyagokból, különleges odafigyeléssel készülnek, gyakran időigényes kézimunkával. Ahhoz, hogy Franciaországban egy divatház reklámkampányaiban hivatalosan is használhassa az haute couture kifejezést, és megkapja a couture ház címet, a következő fontos követelményeknek kell megfelelnie:

Privát ügyfelek számára megrendelésre gyártott, egyedi darabokat kínál.

Párizsban saját szabászatot működtet, legalább 15 tagú stábbal.

Minden évadban bemutat egy minimum 35 darabos kollekciót a párizsi közönségnek.

A kifutókon bemutatott haute couture darabokat ritkán sikerül eladni, leginkább csak a divatház presztízsének emelését szolgálják. Igazi profitot inkább a prêt-à-porter – a mindennapi viseletre tervezett, sorozatgyártott – kollekciók hoznak.”¹⁴

¹⁴ Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Haute_couture (2010-07-28)

13. ábra. Christian Dior modelljeivel¹⁵

14. ábra. "New Look" – divatrajz és a kész modell¹⁶

¹⁵ Forrás: <http://victoriadombrovska.wordpress.com/2009/02/27/40s-50s-fashion/dior-new-look-428/> (2010-07-28)

¹⁶ Forrás: http://designmuseum.org/media/item/4884/-1/107_3Lg.jpg (2010-07-28)
<http://cyncardoso.net/tag/camouflage/> (2010-07-28)

4. Neves divattervezők, divatházak stílusai:

15. ábra. Egy példa: Issey Miyake japán divattervező stílusára jellemző öltözékek – Miyake ruhái általában redőzöttek, gyűrtek és rakottak, inkább lezserek, mint testhezállók. Gyakran használ alapanyagul a hagyományos textíliák mellett fémet, dróthálót, műanyagot, gumit, szalmát, vagy bambuszt.¹⁷

5. Az öltözékek és kiegészítők alkalmakhoz, évszakokhoz igazodó stílusai:

16. ábra. Balra: Hernyóselyem esküvői ruha, japán tradicionális kimonók inspirációja alapján – Jobbra: Esküvői divatrajzok 18

¹⁷ Forrás: <http://alidossier.files.wordpress.com/2010/04/issey-miyake.jpg> (2010-07-29)

http://www.wired.com/news/images/full/miyake1_f.jpg (2010-07-29)

<http://feltworks.files.wordpress.com/2009/01/issey-miyake.jpg> (2010-07-29)

¹⁸ Forrás: Diákmunka – Sárman Nóra 2003. – Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola

<http://divatrajz.hu/site/trenddivatrajz/763-divatrajzok-3-resz-eskuevi-ruhak.html> (2010-07-29)

17. ábra. Üzleti – irodai stílus. A dolgozó nő ruhatára és kiegészítői – trendösszeállítás egy divatoldalon¹⁹

18. ábra. A tavasz-nyár stílusa: összeállítás egy divatoldalon (Dolce & Gabbana, Emilio Pucci, Louis Vuitton, Miss Sixty, John Galiano)²⁰

¹⁹ Forrás: http://tiffany_blogter.hu (2010-07-29)

²⁰ Forrás: http://tiffany_blogter.hu (2010-07-29)

6. Az aktuális divattrenddel látszólag szembe forduló stílusok, az "anti-divat":

Példa: a hippí-stílus

A hippimozgalmat a vietnámi háború és a fogyasztói társadalom ellen lázadó amerikai fiatalok indították el az 1960-as években. Nevüket a New York-i rendőrségtől és az újságíróktól kapták, kultúrájuk hamarosan az egész világon elterjedt. Hajukat hosszúra növesztették, tüntetően farmerben és trikóban, vagy maguk készítette, használt ruhadarabokból összeállított, vagy festett, batikolt öltözékekben jártak. Ékszereiket, nyakláncukat szintén maguk fűzték, erős, élénk színeket és sminket használtak. Díszítőmotívumaik között a béke jele, a virágminták és a keleti hatások is megjelentek.

19. ábra. John Lennon, a Beatles együttes tagja és fiatalok hippiviseletben²¹

20. ábra. Hippí-stílus napjainkban – Jobbra: Gucci cipő hippí inspirációra 2008.²²

²¹ Forrás: <http://houseofkhan.blogspot.com/> (2010-07-29)

²² Forrás: <http://my.opera.com/mystyle/blog/2007/04/20/mischa-barton-in-hippie> (2010-07-29)

Példa: a punk-stílus

A punk brit zenészek rendszerellenes irányzata, mely az 1970-es években alakult, majd a korábban zenei mozgalom a fiatalok életérzésévé vált. Minden, ezt megelőző kultúrát – beleértve a hippit is – elutasítottak, később a globalizáció ellen léptek fel.

21. ábra. Balra: Punk fiatalok az utcai forgatagban 1980. – Jobbra: Vivienne Westwood angol divattervező punk stílusú kreációja a divatbemutató kifutóján²³

7. Hírességek, "ikonok" öltözködési szokásairól elnevezett stílusok:

Példa: Audrey Hepburn

Audrey Hepburn színésznő 1953-ban ismerkedett meg egy filmje forgatásakor Hubert de Givenchy-vel, akinek állandó ihletője, múzsája lett. Givenchy tervezte ruháit a magánéletéhez és szerepeihez egyaránt. Audrey nőiessége, kecsessége, eleganciája, balerina alkata, valamint az a tény, hogy minden, amit viselt – a kalapoktól és óriási napszemüvegektől a karcsú, fekete ruháig és ékszerekig – jól állt neki, az 1960-as évek divatikonjává tette.

²³ Forrás: <http://houseofkhan.blogspot.com/> (2010-07-29)

22. ábra. Audrey Hepburn és a hatvanas évek divatja²⁴

23. ábra. Akinek minden jól állt...²⁵

²⁴ Forrás: <http://www.fashiontime.huper.divathatasok/2153/> (2010-07-29)
<http://s234.photobucket.com/albums/ee196/huckababy49/AudreyHepburn/?action=view¤t=vtl> (2010-07-29)

²⁵ Forrás: <http://obit-mag.com/articles/pretty-woman> (2010-07-29)
<http://www.sofeminine.co.uk/star/pictures-336540-audrey-hepburn.html> (2010-07-29)

8. Egyéni, a személy habitusának, életmódjának, testalkatának, adottságainak (hajsztín, bőrsztín stb.) megfelelő öltözködési stílus (amit általában a divat is befolyásol):

24. ábra. Példa a laza eleganciára – Yohji Yamamoto két modellje 2002-ből²⁶

25. ábra. Példa a lezser stílusra – Luciano Benetton modellek²⁷

²⁶ Forrás: <http://www.fashionencyclopedia.com/Vi-Z/Yamamoto-Yohji.html> (2010-07-30)

²⁷ Forrás: http://www.style.hu/noimagazin/divat/cegtortenet/Luciano_Benetton__izlestelen_reklam (2010-07-30)

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A feladatok az esetismertetésben megfogalmazott feladathoz kapcsolódnak, de ezeket általánosítva alkalmazhatjuk más feladatokra is.

1. Tájékozódjon a megrendelő igényeiről, a tervezési munka mennyiségéről, darabszámról, méretről, a prezentáció módjáról, a kivitelezés körülményeiről és lehetőségeiről, határidőkről, a munka ütemezéséről! Ismerje meg a megrendelő cég eddigi tevékenységét, termékeit, stílusát!
2. Keressen fel nagyobb könyvtárakat, és szakkönyvekből, folyóiratokból, divatlapokból, vagy internet használatával gyűjtsön képi és szöveges információkat a tervezési munkához! Kutassa fel a hazai és a cél országra, a megadott korosztályra vonatkozó aktuális divat- és színtrendeket! Gyakorolja a könyvtár- és internethasználatot! Kérjen szakmai segítséget, ha szükséges!
3. Tanulmányozza az öltözködés történetét, a kortárs divattervezők, divatházak munkásságát! Járjon múzeumokba, gyűjteményekbe, látogassa rendszeresen az időszakos kiállításokat, divatbemutatókat, vagy figyelje a divatlapokat és a divattal foglalkozó internetes portálokat! Naprakész tájékozottsággal kell rendelkeznie, ha újat akar létrehozni!
4. Az ismeretek birtokában válasszon inspirációs témát, majd ehhez gyűjtsön hangulati képanyagot és információkat tárgyakról, öltözékekről, sminkről, hajról, kiegészítőkről. Skicceljen papírra, fotózzon, nyomtasson, vagy készítsen fénymásolatokat!
5. Gyűjtési munkájának eredményét jól áttekinthető, logikus és esztétikus formában rendezze füzetbe, mappába, vagy készítsen kollázs vagy montázs technikával inspirációs táblát, mely a tervezési munka kiindulási pontjául szolgál!
6. Készítsen vázlatokat a kollekcióhoz az önnek legmegfelelőbb, vagy a megbízó által meghatározott grafikai technikával, majd egyeztessen a megrendelővel és a kivitelezésért felelős munkatársakkal! Elképzelései megfogalmazásához keressen technikai megoldásokat, ötleteket, tanulmányozzon kivitelezési megoldásokat! Kutassa fel a fellelhető, kivitelezésre alkalmas alapanyagokat! Vegye figyelembe a környezetvédelmi, anyag- és energiatakarékossági szempontokat is! Konzultáljon tanárával, kérjen szakmai segítséget!
7. A kiválasztott vázlatok alapján készítse el a komplett tervdokumentációt, melyben minden elem (vázlatok, rajzok, kollázsok, montázsok, fotók, alapanyagvágatok, szöveges részek) azonos stílusú egységet képezzen! Törekedjen a tökéletes színharmonióra! Az esetleges fotózáshoz, számítógépes grafikai, könyvkötészeti, spirálozó munkákhoz kérhet külső segítséget.
8. Ha erre van lehetőség, kísérje végig a kivitelezés fázisait, ellenőrizze, hogy tervei saját elképzelései és a megrendelővel egyeztetett mód szerint valósuljanak meg!

26. ábra. Balra: Egy tavaszi-nyári szín- és alapanyagtrend egy szakfolyóiratból – Jobbra: A tervező asztala munka közben modellrajzokkal és anyagvágatokkal²⁸

27. ábra. Egy példa a sok közül: Tavaszi-nyári modellek – divatgrafikák 1980-ból²⁹

²⁸ Forrás: International Textiles No.611 1982. és No.586 1980.

²⁹ Forrás: International Textiles No.597 1980.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Keressen divatlapokban, interneten öltözékeket és kiegészítőket "tengerész" stílusban! Figyelje jól meg a jellemző stíluselemeket!

2. feladat

Válassza ki valamelyik öltözködéstörténeti kor stílusát, és szakkönyvekből, internetes portálokról keressen, gyűjtsön róla képanyagot! Figyelje jól meg a jellemző stíluselemeket! Használhat fénymásoló gépet, fényképezőgépet, szabadkézi technikát és számítógépről történő nyomtatást egyaránt!

3. feladat

Keressen arra példát, amikor egy divattervező, vagy divatház egy régi öltözködéstörténeti korszak stílusát használja fel inspirációként!

4. feladat

Határozza meg egy konkrét, ön által ismert személy stílusát, és állítsa össze a személyiségéhez, alkatahoz, arc- és hajszínéhez illő ruhatárát, sminkjét, kiegészítőit, táskát, cipőt, ékszereket, amelyeket egy nyaraláson használhatna! A környezettel is hangsúlyozhatja az elképzelt stílust, vagy annak hangulatát! Gyűjtse össze divatlapokból, internetes oldalakról elképzeléseit, és összeállításában törekedjen az egységes, harmonikus stílusra színekben és formákban egyaránt!

MEGOLDÁSOK

Az alábbiak csak példák, sokféle jó megoldás lehetséges. A feladatok elvégzése után konzultáljon tanárával!

1. feladat

28. ábra. Neves tervezők és divatházak tengerész stílusban készült modelljei.³⁰

³⁰ Forrás: <http://pinkdama.egologo.transindex.rogo.jpg> (2010-07-30)

29. ábra. Tengerész stílus – kék, fehér, piros összeállítások, sok csíkkal és tengerészsapkával³¹

³¹ Forrás: <http://pinkdama.egologo.transindex.ro.jpg> (2010-07-30)

2. feladat

30. ábra. Gyűjtések Art Deco stílusban³²

3. feladat

31. ábra. Példa: Balra: Rokokó viselet XVIII. század – Jobbra: Rokokó, mint inspiráció egy Dolce & Gabbana kollekcióhoz³³

³² Forrás: <http://artdecodivatrajzok.freeblog.hu/files/1919>. (2010-07-29)

³³ Forrás: <http://houseofkhan.blogspot.com/> (2010-07-29)

This section displays three distinct fashion runway looks. On the left, a model wears a Moschino ensemble featuring a black short-sleeved top with a large white bow at the waist, paired with black and white diamond-patterned trousers and a black handbag. In the center, a model showcases a Michael Kors look with a black sleeveless top and a full, white skirt adorned with large black polka dots, complemented by a black belt and black heels. On the right, a model presents a Dries van Noten outfit consisting of a black and white horizontally striped long-sleeved top, a black belt, and a black and white checkered skirt, accessorized with a black handbag and black heels.

Moschino

Michael Kors

Dries van Noten

³⁵ Forrás: <http://sikkstudo.lapunk.hu> (2010-07-31)

A STÍLUSTERVEK BEMUTATÁSA:

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Egy divattervező pályázaton szeretne indulni, melynek kiírása szerint A4-es méretű öltözkéterveket kell készítenie megadott inspiráció alapján, meghatározott korosztály számára. A bíráló bizottság tagjai a divatillusztrációk alapján fogják eldönteni, hogy kinek a munkáját fogadják el kivitelezésre, és a későbbiekben egy nyilvános, rangos divatbemutatón való részvételre, ahol a díjazás is megtörténik. Fontos tehát, hogy terveit magas művészi színvonalon mutassa be, és az idő rövidege, valamint a pályázatban kikötött, csak eredeti példányú divatgrafikák beadhatósága miatt – szabadkézi rajzi technikákkal készítse el.

Az alábbiakban leírt szövegek és képillusztrációk ehhez, és az ehhez hasonló feladatokhoz nyújtanak segítséget.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A kreatív szakmai tervezés általános tartalmi szempontjait megtalálhatja a 0982–06 modul 009-es szakmai tartalomelemében. Ezeknek az elveknek aránya eltolódhat a funkcionalitás, vagy az anyagtakarékossági szempontok hátrányára divattervezésnél, különösen egy reklám-célú divatbemutató, vagy fotózás létrehozásánál, ahol az újszerűség, a figyelemfelkeltés és a meghökkentés az elsődleges. Mindig szem előtt kell tartani, hogy milyen célra kell tervezni, vagyis: milyen mértékben engedhetjük el a fantáziánkat. A városi, hétköznapi tömegközlekedésben nevetségessé válhat egy haute couture divatbemutató kifutójára álmódott modell, mint ahogy az okosan, ízlésesen megtervezett, jól funkcionáló munkaruha sem a Vogue címlapjára kívánczik.

A SZABADKÉZI RAJZI TECHNIKÁK:

A 0982–06 kreatív szakmai tervezés modul 008-as szakmai tartalomelemében már foglalkoztunk a rajzzal, a rajzolás eszközeivel és anyagaival, a ceruzával, a szénnel, a krétával, a tussal és a tintákkal, a papírral és a fixatívval. Ebben a fejezetben a szabadkézi rajzi technikáknak azokról az alkalmazásairól, módszereiről lesz szó, melyekkel stílus terveinket, divatillusztrációinkat elkészíthetjük.

Az elképzeléseink, vázlataink megjelenítése, rögzítése után el kell döntenünk, milyen méretben, milyen jellegű kompozícióban, milyen színekkel és technikákkal tudjuk megalkotni azt a vizuális élményt, hangulatot, amellyel ötleteinket művészi formába tudjuk önteni, és amellyel eladhatóvá tesszük azokat.

1. Kompozíció és méret:

Elsődleges döntés, hogy milyen méretben és formátumban akarjuk terveinket ábrázolni: vízszintesen többalakos kompozícióban, vagy egy-három figurás álló formátumban. Egészalakos ábrázolásokat akarunk-e, vagy a témánk a részletrajzokat indokolja inkább? Már ennél a kérdésnél gondolhatunk a nem szokványos, újszerűségével figyelemfelkeltő (így jobban eladható) megoldásokra. **Többalakos** terv választásánál különösen fontos a megfelelő komponáltság. A csoportok létrehozása felborítja azt a nyugalmat, amit egy egyenletes ritmusú elhelyezés ad, de a mozgalmasabb részletek közötti nyugvópontokkal izgalmas és mégis harmonikus képet tudunk létrehozni. **Egyalakos** tervnél a fókuszpont elhelyezésére és az egyensúlyra kell fokozottan figyelni. A statikus, mechanikusan középen elhelyezett figuráknál az unalmasság veszélye állhat fenn, erőteljes mozgásban ábrázolt, vagy oldalnézetű modellnél a mértani középbe helyezést kerülni kell.

2. Színek:

A kompozíció fontos része a szín, ezen kívül jelentése, hangulata is fontos eszköz célunk eléréséhez. Színtani ismereteinket alkalmazva, a divattrendet, az adott korosztályt és évszakot is figyelembe kell vennünk a tervezés során, a színek kiválasztásánál. A megálmodott színhangulatnak mindig összhangban kell lennie az öltözékek formáival, stílusával!

3. Technikák:

Az öltözéktervezéshez használt megszokott technikák és eszközök:

Rajzeszközök: grafitceruza, színes ceruzák, akvarellceruzák (lavírozás), szén, kréta, pasztellek, tus, tinták, filcek, tollak

Festőeszközök: akvarell, ecoline, gouache (gvas), tempera, akril

Kollázs, montázs, monotípiák, vegyes technikák

Az öltözéktervezéshez használt nem megszokott technikák és eszközök:

Bármely grafikai technika alkalmazható – pl. frottázs, litográfia, szokatlan anyagok pl. homok, vagy más színes, szórható anyag ragasztásos felvitele, spray-k, olajfesték stb. Semmi nem tilos, saját stílusunk kialakításához bármilyen technikát kipróbálhatunk a téma hangulatától, témájától függően. Példa az összhangra: egy a japán kimonók inspirálta öltözéktervek ábrázolásához érdemes tanulmányozni a régi japán fametszetek, vagy kalligráfiák stílusát.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Látogasson el múzeumokba, gyűjteményekbe, nézzen utána, van-e a megadott témához, vagy a megadott inspirációhoz kapcsolódó állandó, vagy időszakos kiállítás, divatbemutató!
2. Keressen fel nagyobb könyvtárakat, és szakkönyvekből, folyóiratokból, divatlapokból, vagy internet használatával gyűjtsön a megadott téma, és a megadott inspiráció alapján képi forrásokat a későbbi tervezési munkához! Gyakorolja a könyvtár- és internethasználatot! Kérjen szakmai segítséget, ha szükséges!
3. Gondolja végig, milyen célra, milyen darabszámban, milyen szezonra és milyen korosztálynak és melyik nemnek tervez öltözékeket, járja körül a megadott inspiráció színhangulatát, stílusát, formai jellegzetességeit! Határozza meg azt a közös szálát, amely harmonikus egésszé köti össze az egyes modellterveit és kiegészítőit! Folyamatosan konzultáljon tanárával!
4. Tanulmányozza a különböző művészettörténeti korszakokban, különböző kultúrákban fellelhető hasonló megoldásokat a megadott feladathoz! Skicceljen papírra, nyomtasson, vagy készítsen fénymásolatokat!
5. Tanulmányozza a népművészetben fellelhető, a feladathoz köthető információkat, képanyagokat! Rajzoljon, másoljon, nyomtasson, készítsen jegyzeteket!
6. Ismerje meg az aktuális szín- és divattrendeket, a kortárs divattervezők hasonló témájú megoldásait!
7. Tanulmányozza a híres divattervezők, divatházak divatillusztrációit!
8. Elképzelései megfogalmazásához keresse meg a témájához és saját stílusához illő legalkalmasabb szabadkézi technikákat, módszereket. Bátran kísérletezzon, keresse meg az egyéni megoldásokat! Ha már rutinosan használja a ceruzákat, pasztelleket, filceket, gyakoroljon a vizes technikákkal is, az akvarellel, temperával, akrilfestékkel, vagy más, nem szokványos anyagokkal! Ne ragaszkodjon egyetlen, már jól bevált eszközhöz, bővítse tudását! Rendszeresen konzultáljon tanárával!
9. Tervezési munkájának eredményét jól áttekinthető, logikus és esztétikus formában paszpartuzza, rendezze füzetbe, vagy mappába! A magyarázó szövegeket (ha a pályázat, megbízás ezt megengedi) a témához illő betűtípussal és tördeléssel készítse el! Ha a feladat lehetővé teszi, mellékeljen ízléses formában anyagvágatokat, utalásokat a későbbi megvalósításhoz!

34. ábra. A tartalom és a forma összhangja: Japán kimonók inspirálta esküvői ruhatervek. A grafikai ábrázolás stílusa, a hajviselet és a kiegészítők harmonizálnak az öltözképzéssel. Felső sor: balra a gyűjtés, középen és jobbra tervek – Alsó sor: balra terv – tollrajz, tus, víz használata nélkül – Középen és jobbra színes papírból, újságpapírból gondos precizitással készített kollázs³⁶

³⁶ Forrás: Diákmunka – Sármán Nóra 2003. – Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola

35. ábra. Példák a könnyed és elegáns stílusú divatrajzokra – lavírozott technikával (diófacáp, tus, vízfesték)³⁷

36. ábra. Balra: Olajpasztellel készült lendületes terv Cristóbal Balenciaga-tól (1895–1972) – Jobbra: Egy másik példa az olajpasztell használatára³⁸

³⁷ Forrás: http://artdecodivatrajzok.freeblog.hu/categories/Chanel_divatrajzok/ (2010-08-03)

<http://ilovefashion.freeblog.hu> (2010-08-03)

<http://www.daviddownton.com/fashion.html> (2010-08-03)

³⁸ Forrás: Maite Lafuente: Fashion illustration techniques – Evergreen GmbH, Köln 2008. (70. és 88. oldal)

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Gyűjtsön, vagy tervezzen egy öltözetet, és ábrázolja egy erősen stilizált figurán, statikus pózban, kizárólag kontúrvonalak használatával! Ha ezzel elkészült, vázolja fel egy többalakos kompozíciót egy fektetve vízszintesen kettévágott A2-es lapra! (A felvázoláshoz először skiccpauszpapírt és grafitceruzát használjon!) Ügyeljen az alakok arányosságára, ritmusára és a jó kompozícióra! Kezdetben kerülje az erősebb mozdulatok ábrázolását! Végül ábrázolja ugyanazt az öltözetet különböző variációkban a figurákon! Készítsen textilmintákat az öltözetekhez, és figyeljen a figura és a minta léptékének egymáshoz való viszonyára!

Gyakoroljon! Következő lépésként kicsit mozgítsa meg az alakokat, jelenjen meg a kontraposzt!

2. feladat

Lépjen tovább! Az öltözet még mindig azonos fazonú legyen, csak színben és mintázatban tegyen különbséget! A figurák már elfordulhatnak, megjelenhet a frizura, a lábfej és a cipő, de az arcvonásokat és az erőteljes mozgásokat még ne ábrázolja! Koncentráljon a kompozícióra és a színekre, valamint a jó arányú emberábrázolásra!

3. feladat

A következő lépésben keressen lendületes mozdulatokat figuráihoz, és próbálja az ábrázolt öltözeteket a mozgáshoz igazítani! Munkáját készítse el egy héten belül!

4. feladat

Utolsó lépés: Gyűjtsön, vagy tervezzen egymással harmonizáló színű és formájú öltözeteket azonos stílusban! Ábrázolja őket csoportos kompozícióban, a lényeges részeket megmutató, kiemelő és a stílushoz illő mozdulatú modellekkel! Ha lendületes mozgást ábrázol, ez jelenjen meg a ruhadarabokon is! Figyeljen a kiegészítőkre és a hajformákra is! Használjon alapul vízszintesen félbevágott A2-es rajzlapot, tust, vagy filctollat, ragasztót és újságpapírokat!

MEGOLDÁSOK

Természetesen sokféle megoldás létezik, az alábbi példakon kívül végtelen a jó megoldások száma.

Az igazán jó megoldást a művészeti tanulmányokat folytató tanulóknál mindig az újszerű, kreatív, egyedi munkák jelentik.

1. feladat

37. ábra. Gyakorlatok kezdőknek: Stilizált figurák, minimális mozgással. Csoportos kompozíció azonos fazonú gyűjtött öltözékekkel, különböző saját készítésű csíkos-kockás és egyszínű papírokkal variálva – kollázs, színes Ingres-papír, színes ceruzák és filctollak, tus, csőtoll³⁹

38. ábra. Tovább lépés: A figurák még stilizáltak, de bemozdulnak – kollázs, színes, festett papírok, színes ceruzák és filctollak, tus, csőtoll – 1980.

³⁹ Forrás: Diákmunka – a szerző saját tanulmányai, Sajnovits Sándor iparművész oktatói módszere alapján 1980.

2. feladat

39. ábra. Továbbblépés: Az öltözék fazonja még azonos, de az alakok már kevésbé stilizáltak, arc, haj, lábfej, cipők, oldalnézet, hátulnézet is megjelenik. A ruhák és kiegészítők színben és mintázatukban különböznek, de harmonizálnak egymással – kollázs és tusrajz, színes festett, és saját készítésű csíkos, kockás papírok, színes ceruzák, filctollak, tus, csőtoll – 1980.

40. ábra. Hasonló megoldás, hasonló technikával, egységes színhangulatban, fiatalos, sportos, városi stílusban – kollázs és tusrajz, színes Ingres-papír, festett, és saját készítésű csíkos, kockás papírok, színes ceruzák, filctollak, tus, csőtoll 1980.⁴⁰

⁴⁰ Forrás: Diákmunka – a szerző saját tanulmányai, Sajnovits Sándor iparművész oktatói módszere alapján 1980.

3. feladat

41. ábra. Tovább lépés: Az öltözék fazonja még mindig azonos, csak színben és mintázatban variálódik. Az alakok már idealizáltabbak, nyújtottabbak, haj, lábbeli, erőteljes mozgás, elmozduló textíliarészletek is megjelennek – kollázs és tusrajz, színes Ingres-papír, saját tervezésű és készítésű csíkos-kockás papírok, színes ceruzák, filctollak, tus, csőtoll – 1980.⁴¹

4. feladat

42. ábra. Tovább lépés: Divatillusztráció sportos stílusban – különböző fazonú, de egymással harmonizáló öltözékek – kollázs, újságpapír (jobb minőségű magazinok gyűjtött lapjai), tus, csőtoll 1980.

⁴¹ Forrás: Diákmunka – a szerző saját tanulmányai, Sajnovits Sándor iparművész oktatói módszere alapján 1980.

43. ábra. Modellek különböző nézetből, egymással harmonizáló színekben – kollázs, monotípiá, tollrajz 1980.⁴²

44. ábra. Kollázs textilhatású újságpapírokból, tollrajzzal kiegészítve 1980.⁴³

⁴² Forrás: Diákmunka – a szerző saját tanulmányai, Sajnovits Sándor iparművész oktatói módszere alapján 1980.

⁴³ Forrás: Diákmunka – a szerző saját tanulmányai, Sajnovits Sándor iparművész oktatói módszere alapján 1980.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

E. H. Gombrich: A művészet története – Gondolat – Budapest, 1975.

Paul Johnson: Az ősi Egyiptom civilizációja – Európa Könyvkiadó – Budapest, 2003.

Rudolf Broby-Johansen: Az öltözködés története – Gondolat Kiadó – Budapest, 1969.

Ludmila Kybalová – Olga Herbenová – Milena Lamarová: Képes divattörténet – Corvina Kiadó 1977.

John Peacock: Nagy kosztümös könyv – Cser Kiadó – Budapest, 2003.

John Peacock: Öltözékkiegészítők – Cser Kiadó – Budapest, 2005.

Divatmarketing füzetek 1. Öltözködéstörténet – Magyar Divat Intézet – Göttinger Kiadó 1996.

Divatismeretek – Magyar Divat Intézet – Göttinger Kiadó 2002.

Klasszikus divat – A 20. század legfontosabb divattervezői és stílusai – Pécsi Direkt Kft. Alexandra Kiadója 2007.

A divat története a 18–20. században – Taschen/Vince Kiadó 2003.

Maite Lafuente: Fashion illustration techniques – Evergreen GmbH, Köln 2008.

A női szépség története – Glória Kiadó 2001.

Richard Friedenthal: Leonardo – Gondolat Kiadó – Budapest, 1980.

The Home Pattern Company 1914 Fashions Catalog – Dover Publications, Inc. New York, 1995.

Matthias Arnold: Henri de Toulouse-Lautrec 1864–1901 – Benedict Taschen 1993.

Hofer Tamás és Fél Edit: Magyar népművészet – Corvina kiadó 1975.

Susan Tyler Hitchcock – John L. Esposito: A vallások földrajza – National Geographic – Washington, 2008.

National Geographic – Magyarország 2009. március

Niilo Valonen: A finnugor népek népművészete – Otava Kiadó (Helsinki) és a Corvina Kiadó közös kiadása 1978.

http://hu.wikipedia.org/wiki/Haute_couture

<http://www.fashionencyclopedia.com/Vi-Z/Yamamoto-Yohji.html>

AJÁNLOTT IRODALOM

Rudolf Broby-Johansen: Az öltözködés története – Gondolat Kiadó – Budapest, 1969.

Ludmila Kybalová – Olga Herbenová – Milena Lamarová: Képes divattörténet – Corvina Kiadó 1977.

Divatismeretek – Magyar Divat Intézet – Göttinger Kiadó 2002.

The Home Pattern Company 1914 Fashions Catalog – Dover Publications, Inc. New York 1995.

Klasszikus divat – A 20. század legfontosabb divattervezői és stílusai – Pécsi Direkt Kft. Alexandra Kiadója 2007.

A divat története a 18–20. században – Taschen/Vince Kiadó 2003.

<http://www.youtube.com/watch?v=DYwMOumq7rY&NR=1>

Maite Lafuente: Fashion illustration techniques – Evergreen GmbH, Köln 2008.

A(z) 0991–06 modul 043–as szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 211 07 0000 00 00	Divat- és stílustervező

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
25 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató